

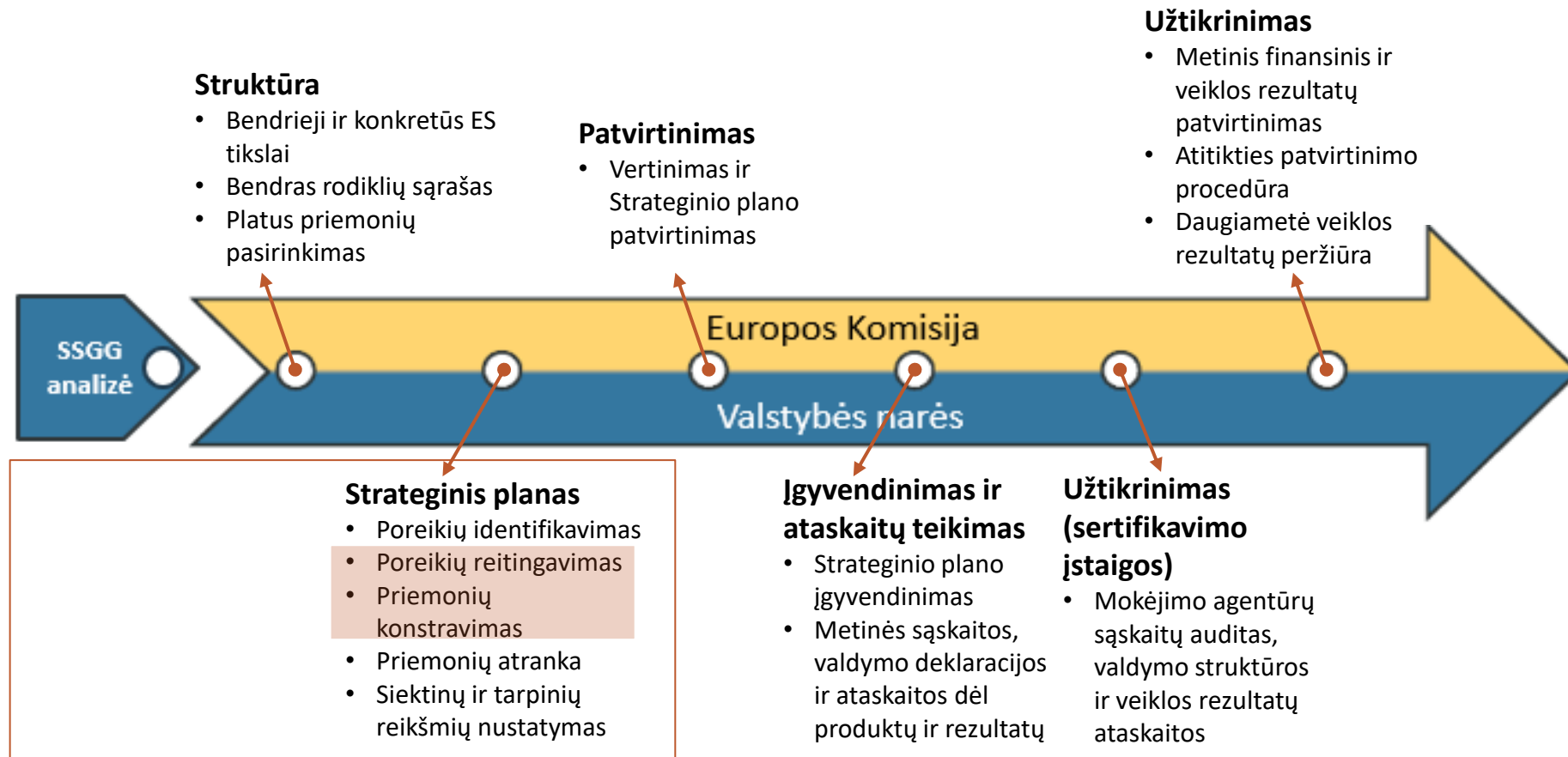
NACIONALINIAI ŽEMĖS
ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
POLITIKOS STRATEGINIAI
TIKSLAI IR POREIKIAI
2021-2027 M.

Anketinės apklausos rezultatai

LR Žemės ūkio ministerijos
ES reikalų koordinavimo grupė

2020 06 17
Vilnius

Strateginio plano rengimo ir įgyvendinimo procesas

Poreikių prioretizavimo ir reitingavimo procesas remiantis EK

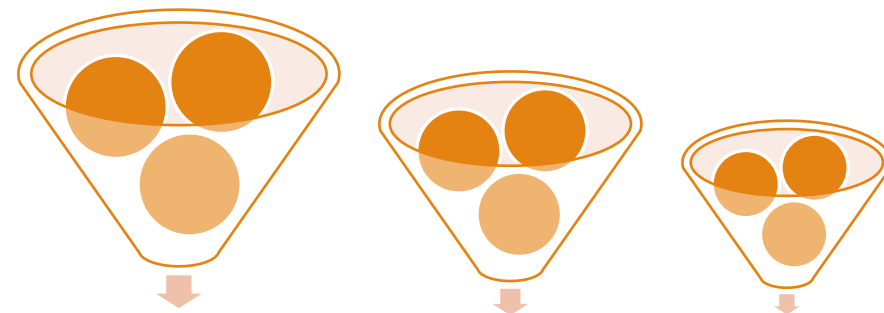
1. Reitinguoti* poreikius pagal kiekvieną konkretų 2021-2027 m. BŽŪP tikslą

2. Reitinguoti **arba** prioretizuoti** visus poreikius kartu

- Pagal 1. rezultatus atrinkti poreikiai toliau reitinguojami:
 - Lieka visi atrinkti poreikiai;
 - Nustatoma jų prioritėtinė eilė.

arba

- Identifikuoti poreikiai skirstomi į 3-5 svarbumo grupes be reitingo:
 - labai svarbūs;
 - svarbūs;
 - mažiau svarbūs.

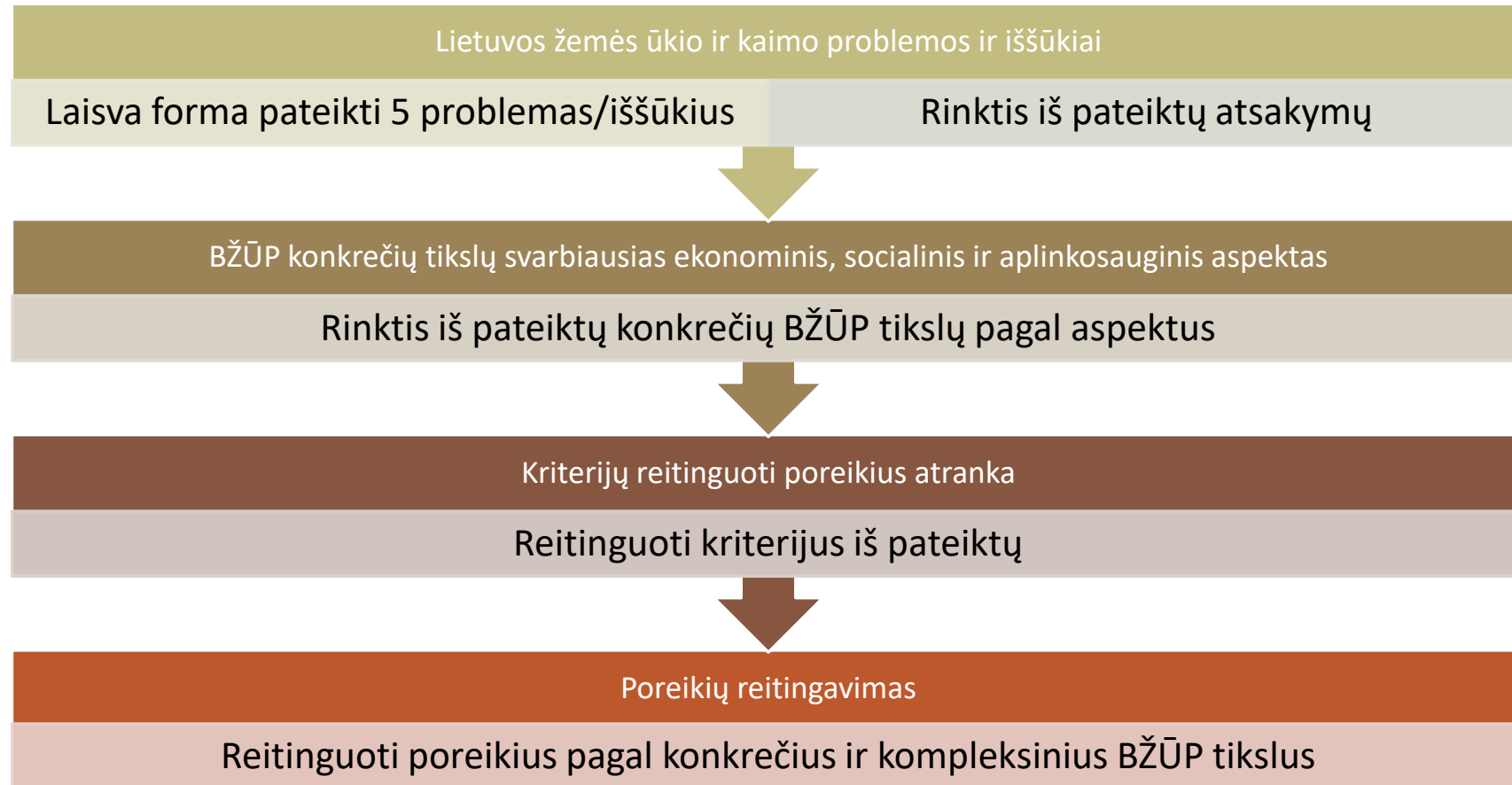
* Reitinguoti – atiduoti pirmumo balsus, išdėstyti pagal svarbą nuo pirmo iki paskutinio

** Prioretizuoti – poreikių grupei (su)teikti prioritetą arba pirmenybę

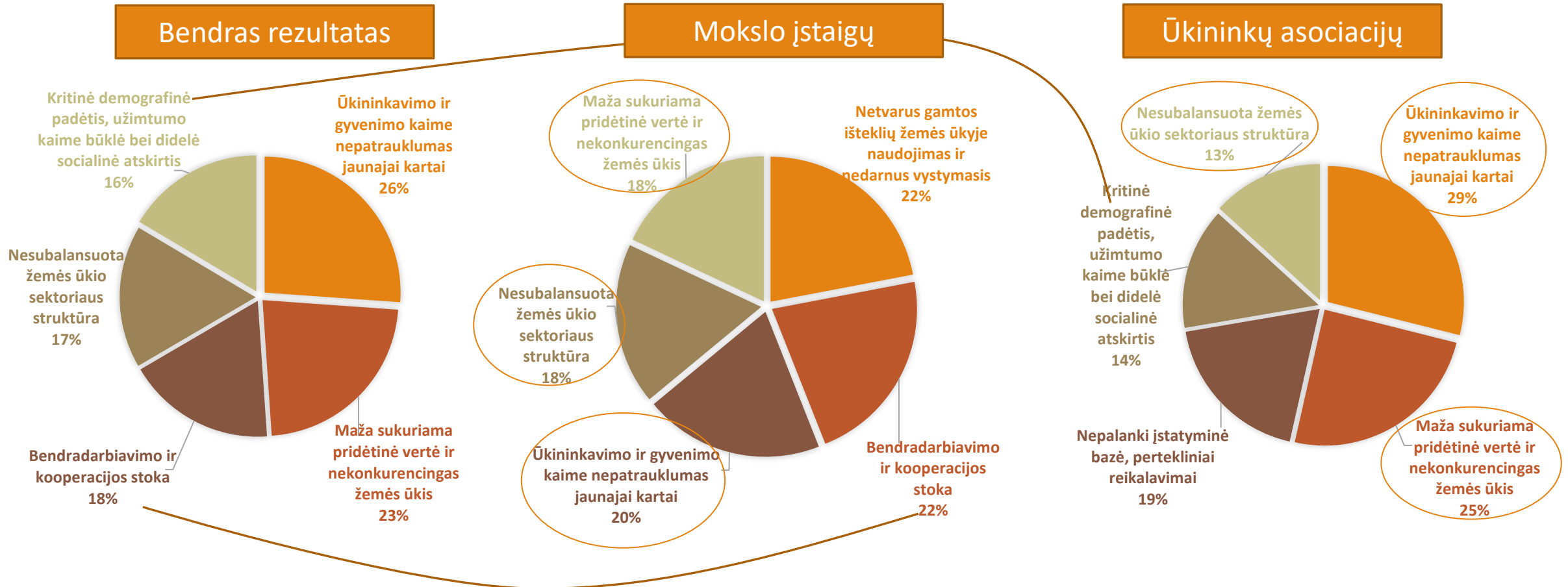
Informacija apie anketinę apklausą ir respondentus

- 2020 m. kovo 18 d. – balandžio 17 d. buvo organizuota anketinė apklausa „Nacionaliniai žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos strateginiai tikslai ir poreikiai 2021-2027 m.“
- Iš viso apklausta daugiau nei 100 respondentų
 - atsakymus pateikė **21 ekspertas** iš mokslo įstaigų
(Lietuvos agrarinių ir miškų mokslo centras; Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas; Vytauto Didžiojo universitetas; Gyvulininkystės institutas)
 - **70 atsakymų** gauta iš ūkininkų asociacijų bei kitų su žemės ūkio veikla susijusių organizacijų
(Lietuvos ūkininkų sąjunga; Žemės ūkio rūmai; Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija; Vietos veiklos grupių tinklas; Valstybinė augalininkystės tarnyba; Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba; Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba; Lietuvos verslo konfederacija, Aplinkos ministerija, Aplinkosaugos koalicija ir kt.)
- Anketinės apklausos atsakymai buvo apibendrinti išskiriant juos į 3 grupes:
 1. mokslo įstaigų atstovų apibendrinti rezultatai
 2. ūkininkų asociacijų ir kitų su žemės ūkio veikla susijusių organizacijų apibendrinti rezultatai (toliau vadinama ūkininkų asociacijomis)
 3. Pirmos (1.) ir antros (2.) grupių apibendrinti rezultatai

Anketos struktūra

1. Pagrindiniai žemės ūkio sektoriaus ir Lietuvos kaimo iššūkiai/problemos

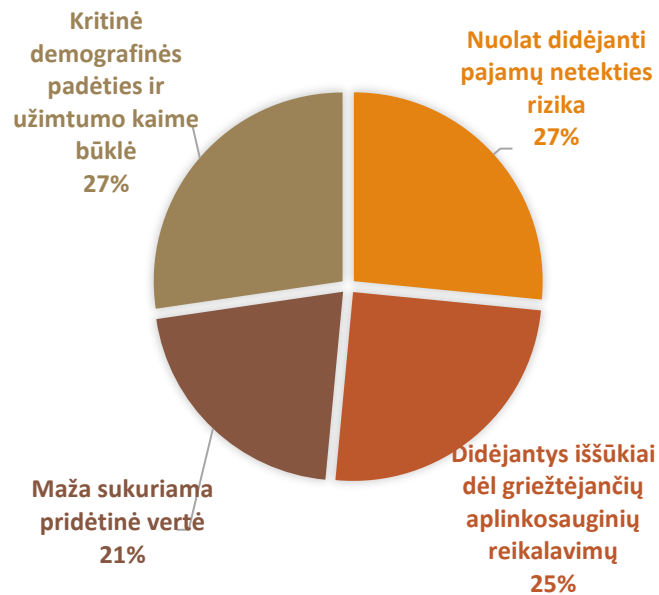

Apibendrintų laisvų pasisakymų dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo problemų turinys

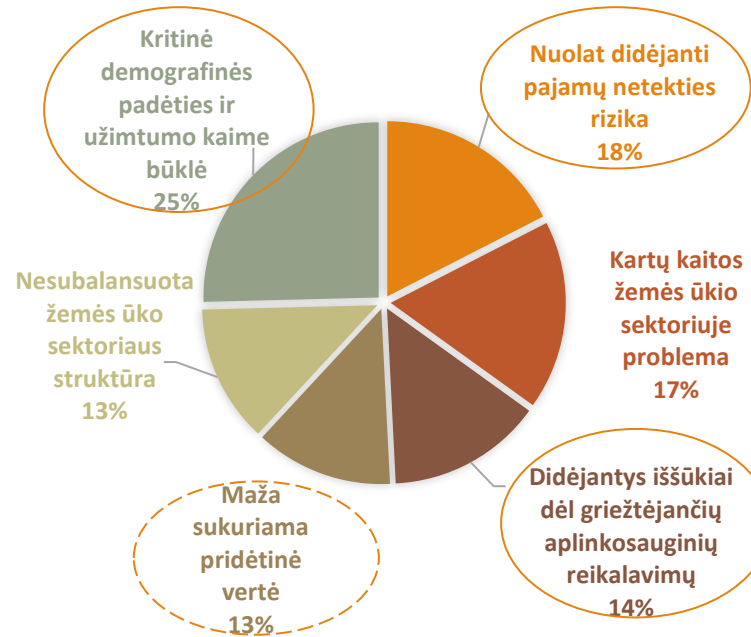
1.	Maža sukuriama pridėtinė vertė ir nekonkurencingas žemės ūkis	Sukuriama maža pridėtinė vertė, tik žaliavų gamyba, mažas konkurencingumas, rentabilumo mažėjimas, mažos supirkimo kainos, nepakankamas prieinamumas prie finansinių išteklių, tiesioginių išmokų suvienodinimas ES mastu
2.	Ūkininkavimo ir gyvenimo kaime nepatrauklumas jaunajai kartai	Mažėjantis žemės ūkio veiklos patrauklumas, kartų kaitos žemės ūkio sektoriuje problema, jaunųjų ūkininkų mažėjimas, jaunimo emigracija iš kaimo, nepakankamai sutvarkyta infrastruktūra ir viešųjų paslaugų trūkumas, nesubalansuota regionų plėtra
3.	Bendradarbiavimo ir kooperacijos stoka	Bendradarbiavimo, kooperacijos stoka, nepakankamas skatinimas įsitraukti į vietinę maisto sistemą ir trumpas maisto teikimo grandinės.
4.	Nesubalansuota žemės ūkio sektoriaus struktūra	Nesubalansuota žemės ūkio sektoriaus struktūra, augantys stambūs ir nykstantys smulkūs ūkiai, disproporcija tarp gyvulininkystės ir augalininkystės, kai kurių ūkių šakų mažėjimas, smulkių ir vidutinių ūkių nykimas
5.	Kritinė demografinė padėtis, užimtumo kaime būklė bei didelė socialinė atskirtis	Kritinė demografinė padėtis ir užimtumo kaime būklė, darbuotojų trūkumas, „protų nutekėjimas“, socialinė atskirtis, skirtumų tarp miesto ir kaimo didėjimas, VVG tęstinumo užtikrinimo būtinybė
5.	Netvarus gamtos išteklių žemės ūkyje naudojimas ir nedarnus vystymasis (mokslo)	Nualintas dirvožemis, užterštas gruntinis vanduo, kraštovaizdžio, biologinės įvairovės išsaugojimas, miškų želdinimo, ž. ū. tvarumo, darnios energetikos užtikrinimas, žiedinės ekonomikos, beatliekinės gamybos, bioekonomikos skatinimas, ŠESD mažinimas
5.	Nepalanki įstatyminė bazė, pertekliniai reikalavimai (asociacijų)	Nepalanki įstatyminė bazė, mokesčių sureguliuojimas, pertekliniai reikalavimai, biurokratizmas, ilgalaikės strategijos nebuvimas, partnerystės stoka (ŽŪM, politikų, savivaldos institucijų su ūkininkais), neefektyvus paramos skirstymas ir kt.

2. Pagrindinės problemos su kuriomis susiduria žemės ūkio sektorius ir kaimas Lietuvoje (iš pateiktų variantų)

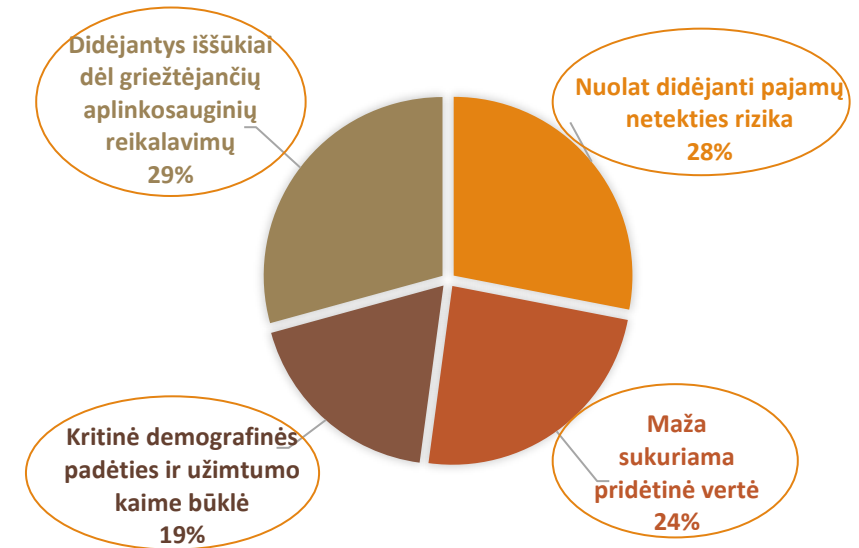
Bendras rezultatas

Mokslo įstaigų

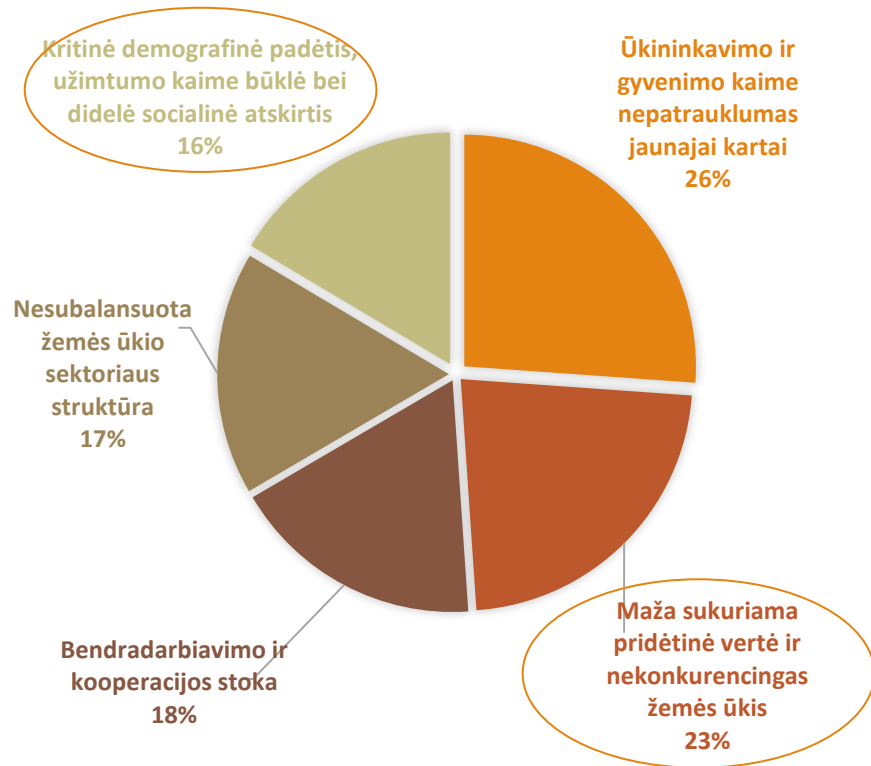

Ūkininkų asociacijų

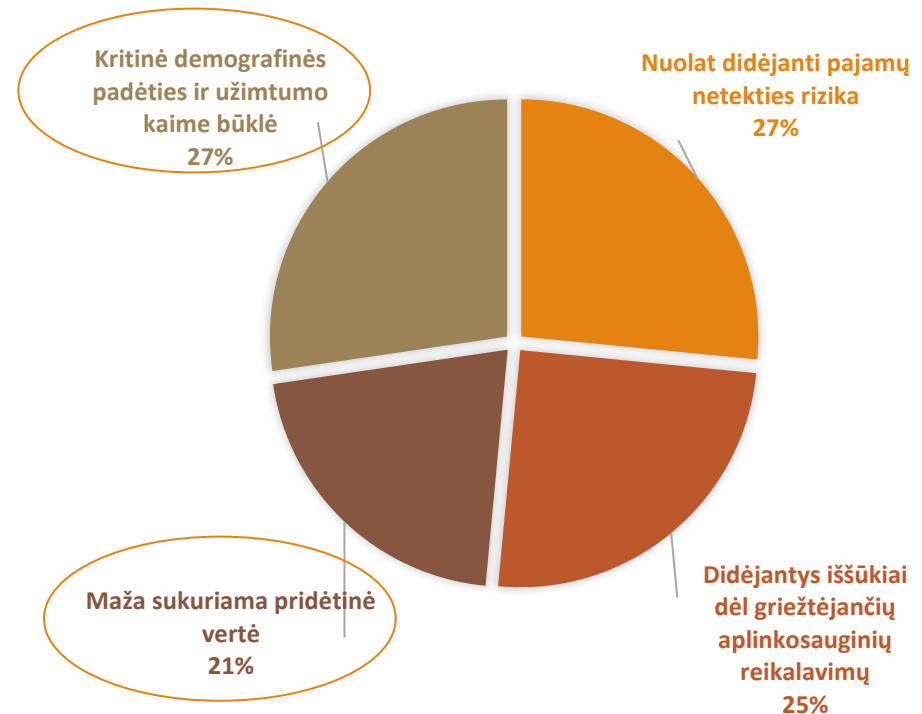

Dviejų klausimų palyginimas (bendri rezultatai)

1 klausimas

2 klausimas

Gauti konkretūs pasiūlymai iš socialinių partnerių

Dėl veiklos tęstinumo ir teisingesnės paramos:

- „Sudaryti sąlygas jauniems ūkininkams įsigyti besitraukiančių ūkininkų suformuotus ūkius jų neskaidant (spec. ilgalaikis pakankamo dydžio kreditas su valstybės garantija geriausiai startavusiems arba pasiruošusiems konkursu būdu atrinktiems jauniems ūkininkams)“.
- „Už tą pačią vienodos kokybės parduodamą produkciją mokama nevienoda kaina, kuri priklauso nuo parduodamo kiekio. Reikėtų atskiros išmokos, kuri leistų suvienodinti gaunamas pardavimo pajamas“.
- „Reikia nustatyti didžiausią leistiną ekologinio ūkio dydį už kurį mokama ekologinė išmoka (ekologija neįsivaizduojama 1000 ha ūkiuose)“.
- „Tikrinančių institucijų Lietuvoje yra apie 90. Jas būtina konsoliduoti. Taip pat būtina iš esmės keisti tikrintojo funkciją. Tikrintojas privalo būti ne baudėju, o konsultantu“.

Dėl rinkos tobulinimo:

- „Rinkos suvienodinimas su kaimynais (Lenkija, Latvija. PVM - 5%)“
- „Būtina išspręsti konkurencijos klausimą: įvežtinei produkcijai iš kitų šalių taikyti tuos pačius kokybinius ir aplinkosauginius reikalavimus, kaip ir ES šalyse“

Jvardintos konkrečios probleminės sritys, jų priežastys

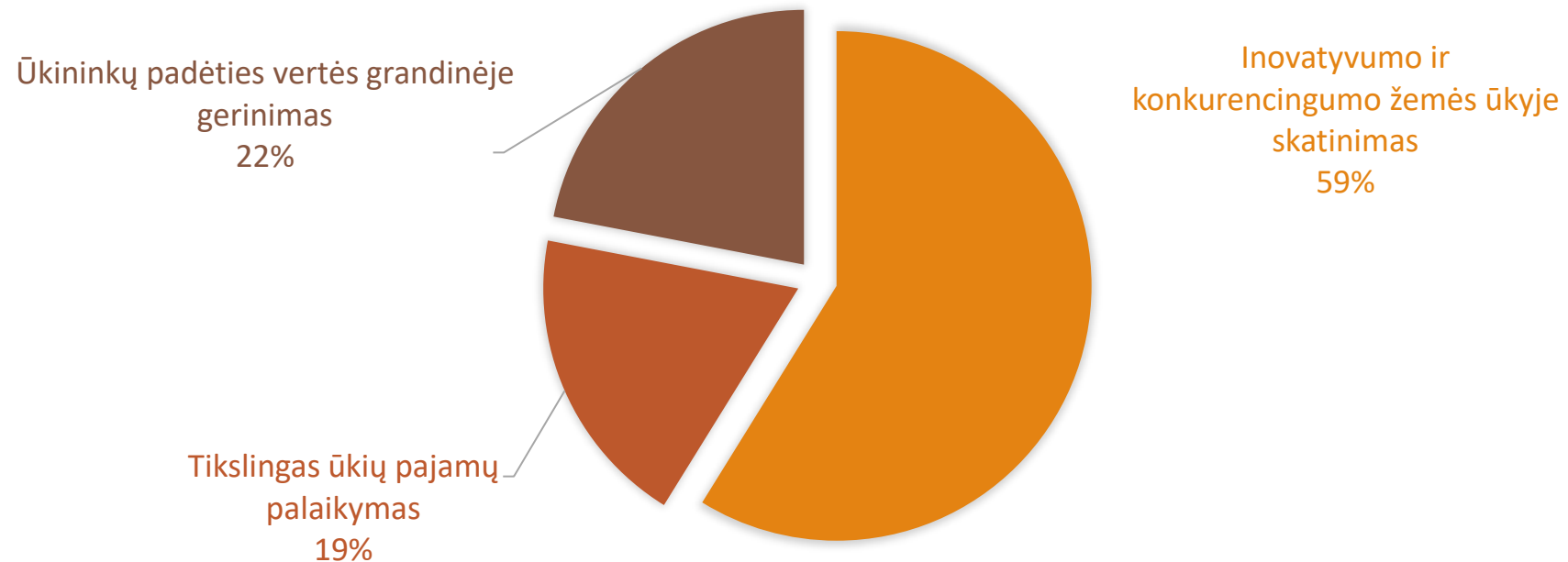
Dėl paramos neefektyvumo ir nesąžiningumo:

- „Žemės ūkio verslas, gaudamas milžiniškas subsidijas nekuria naujų darbo vietų ir nesistengia sukurti palankių sąlygų vietos bendruomenės gyventojų įdarbinimui“
- „Netolygus paramos pasiskirstymas tarp stambių ir smulkių ūkių. Nyksta šeimos ūkiai, kuriuos dėl milžiniškų subsidijų ir paramos nukonkuruoja stambūs kapitalistiniai ūkiai, lengvatinėmis sąlygomis įsigiję net 460 000 ha valstybinės žemės“
- „Grūdinininkystė, kaip labai subsidijuojamos ir menkai kontroliuojamos menkavertės žaliavinės produkcijos tiekėjos, dominavimas žemės ūkio sektoriuje. Per daug žaliavinės produkcijos eksportuojame, nors turėtume kuo daugiau jos perdirbti pačioje LT ir išvežti jau galutinį produktą“
- „Standartinės produkcijos (VED) apskaičiavimo netobulumas. Daliai ūkininkų yra užkertama galimybė pasinaudoti ES parama, nes jų VED nepagrįstai didelis, tai itin aktualu pienininkystės ūkiams“

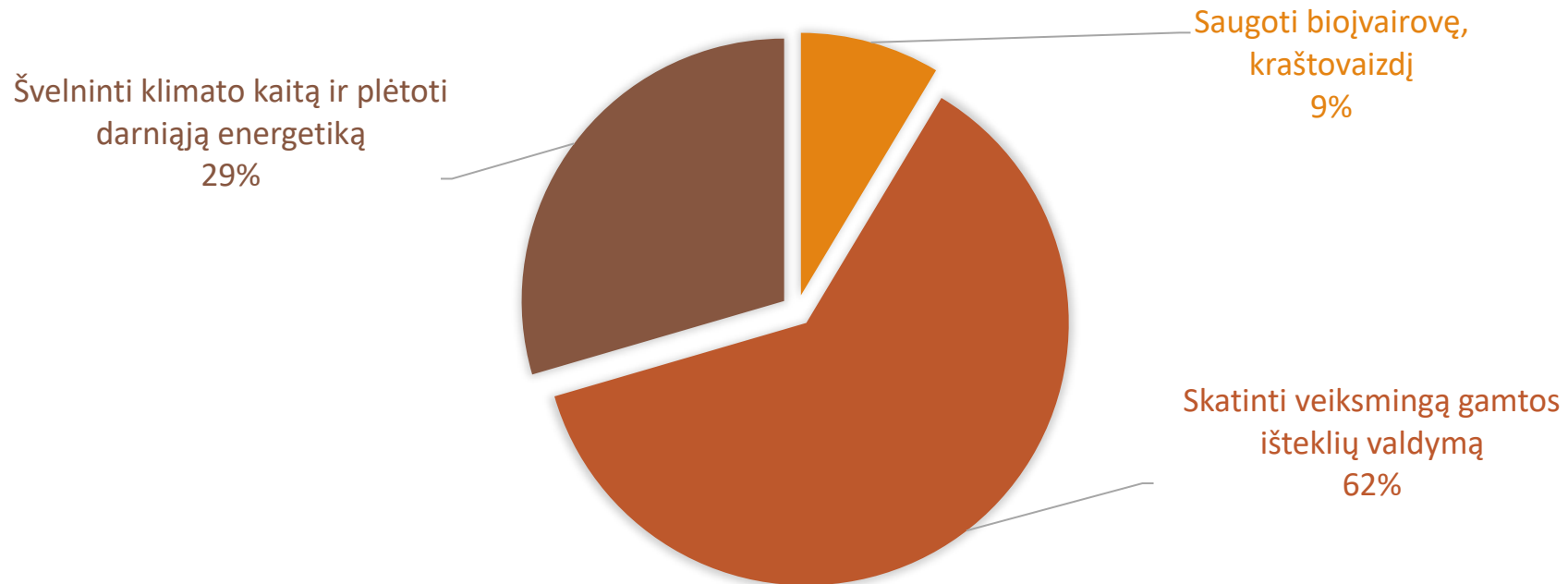
Dėl šiuolaikinio verslo suvokimo:

- „Nepakankamas supratimas, kad žemės ūkio gamyba yra verslas. Prasti ūkininkų vadybos ir verslumo įgūdžiai. Silpnėjantis intelektualinis žemės ūkio potencialas“
- „Silpnos mokslininkų pozicijos“
- „Didelė dalis ūkininkaujančių yra vyresnio amžiaus - mažesnės galimybės skaitmenizuoti ar diegti naujas technologijas, apatiškas požiūris dėl aplinkosaugos“

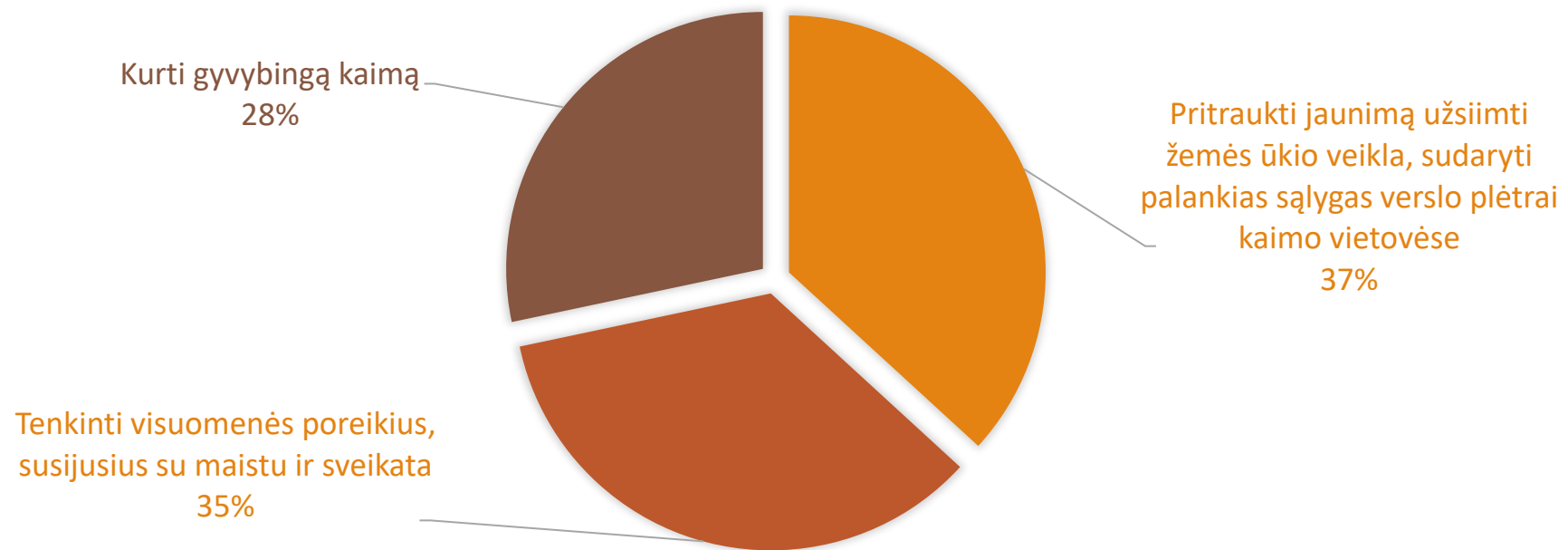
Svarbiausias iššūkis pagal 2021-2027 BŽŪP ekonominius tikslus

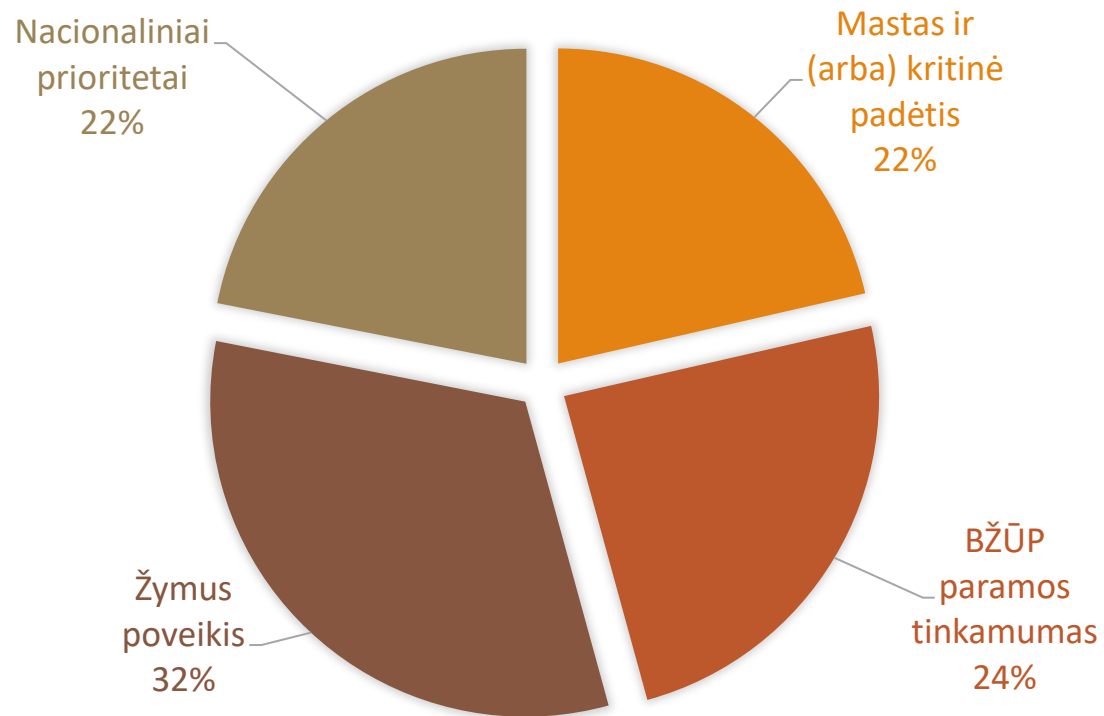
Svarbiausias iššūkis pagal 2021-2027 BŽŪP aplinkosauginius tikslus

Svarbiausias iššūkis pagal 2021-2027 BŽŪP socialinius tikslus

Svarbiausias kriterijus prioretizuojant poreikius

Kriterijų paaiškinimai:

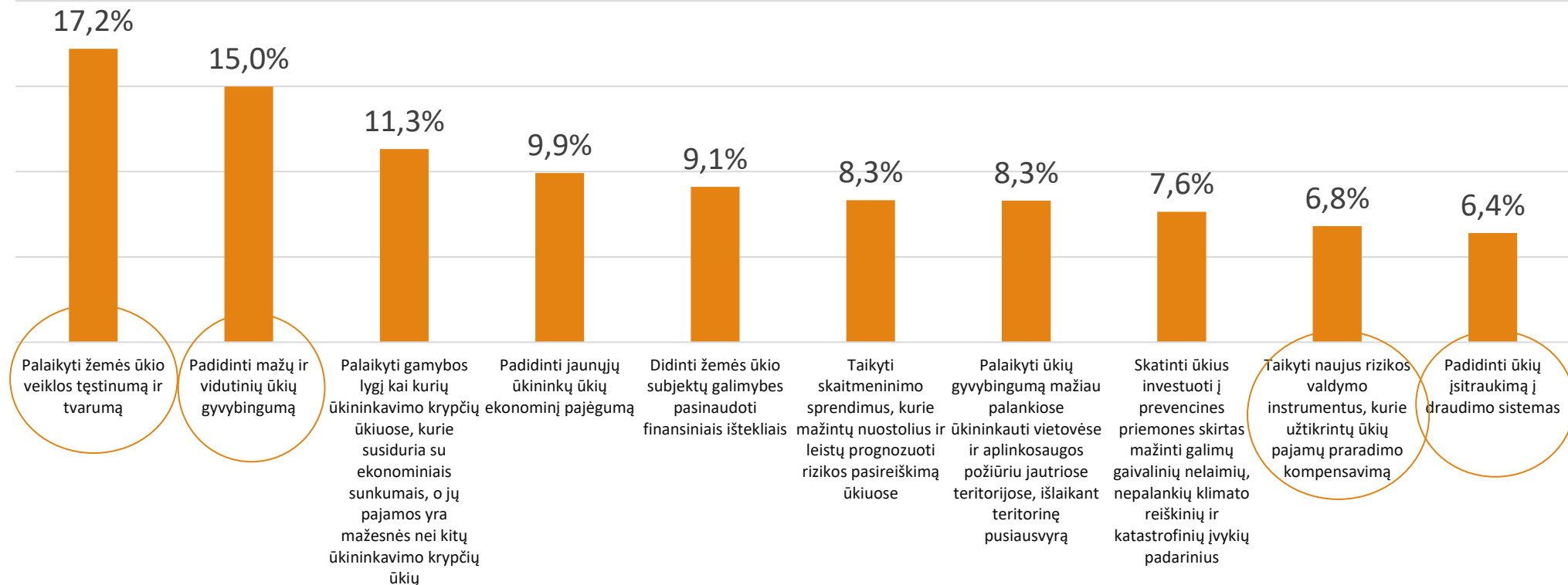
Žymus poveikis apibūdinamas, kai poreikis sietinas su ilgalaikiu poveikiu didinant konkurencingumą; turimų išteklių efektyviu naudojimu; kai įgyvendinami keli tikslai ar daroma įtaka potencialiai tikslinei grupei.

BŽŪP paramos tinkamumas apibūdinamas, kai poreikiai labiausiai atitinka BŽŪP tikslus ir taikymo sritis; kuriamos viešosios gėrybės ir inovacijos; atspindi aukštesnius klimato ir aplinkos užmojus; greitai būtų įgyvendinami galiojantys teisiniai reikalavimai.

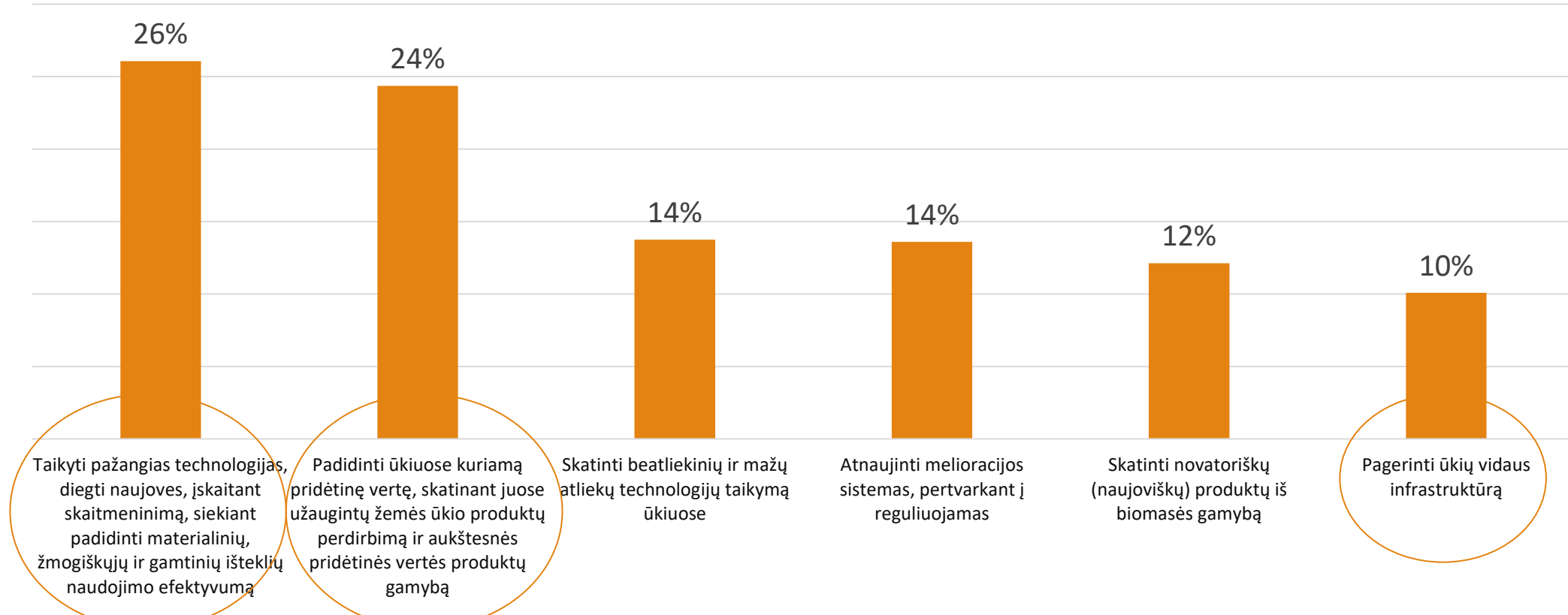
Nacionaliniai prioritetai apibūdinami, kai poreikiai sietini su vertingu indėliu į nacionalinius tikslus ir strategijas; numatoma didelė paklausa tarp pareiškėjų; įvertinama išlaidų-naudos analizė nacionaliniu mastu.

Mastas ir (arba) kritinė padėtis apibūdinama, kai poreikiai sietini su praeities pamokomis; apima didelę teritoriją ar ūkių skaičių; didele apimtimi atspindi žemės ūkio ir kaimo plėtros situacijos analizę.

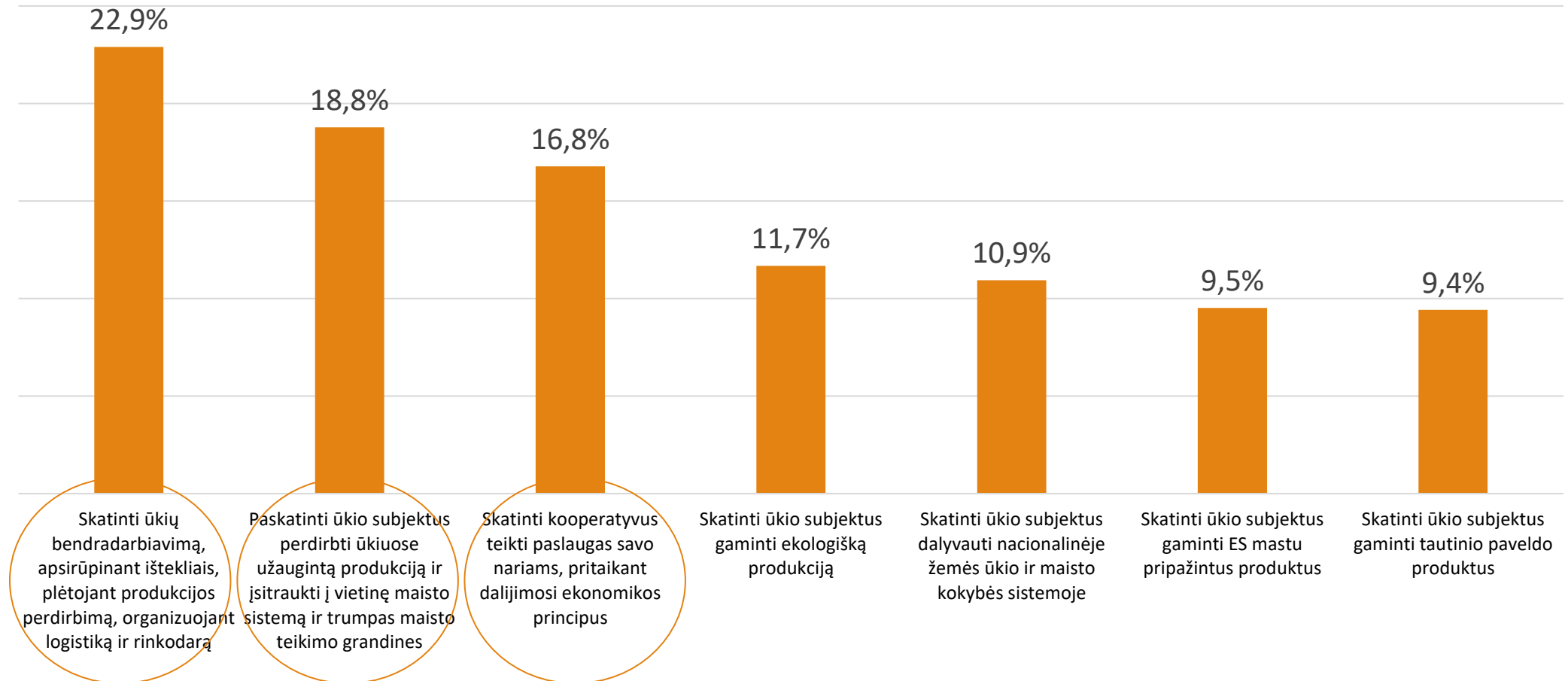
Poreikių reitingavimas pagal 1 konkretų BŽŪP tikslą - *remti perspektyvių ūkių pajamas ir atsparumą visoje Sąjungoje siekiant gerinti aprūpinimą maistu*

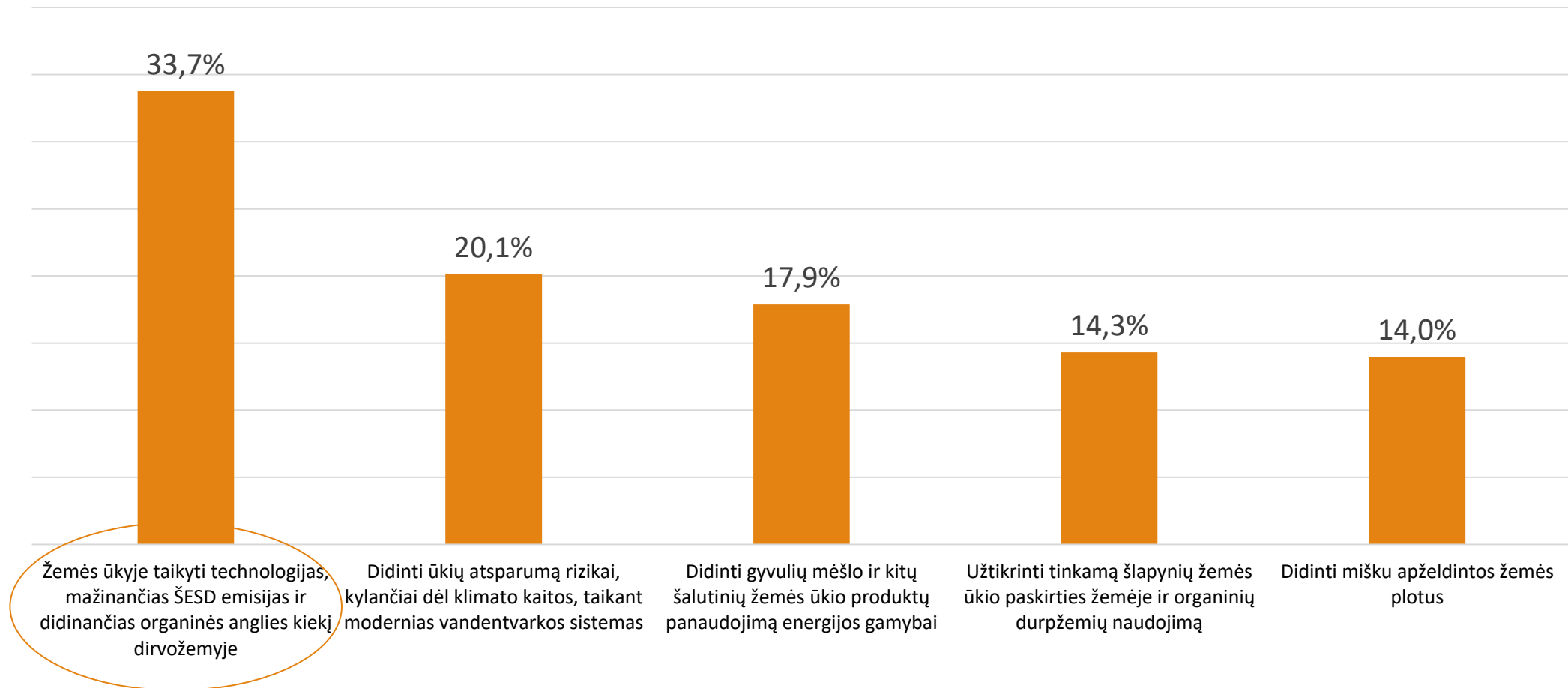
Poreikių reitingavimas pagal 2 konkretų BŽŪP tikslą -
*labiau orientuotis į rinką ir didinti konkurencingumą, be kita ko,
daugiau dėmesio skiriant moksliniams tyrimams,
technologijoms ir skaitmeninimui*

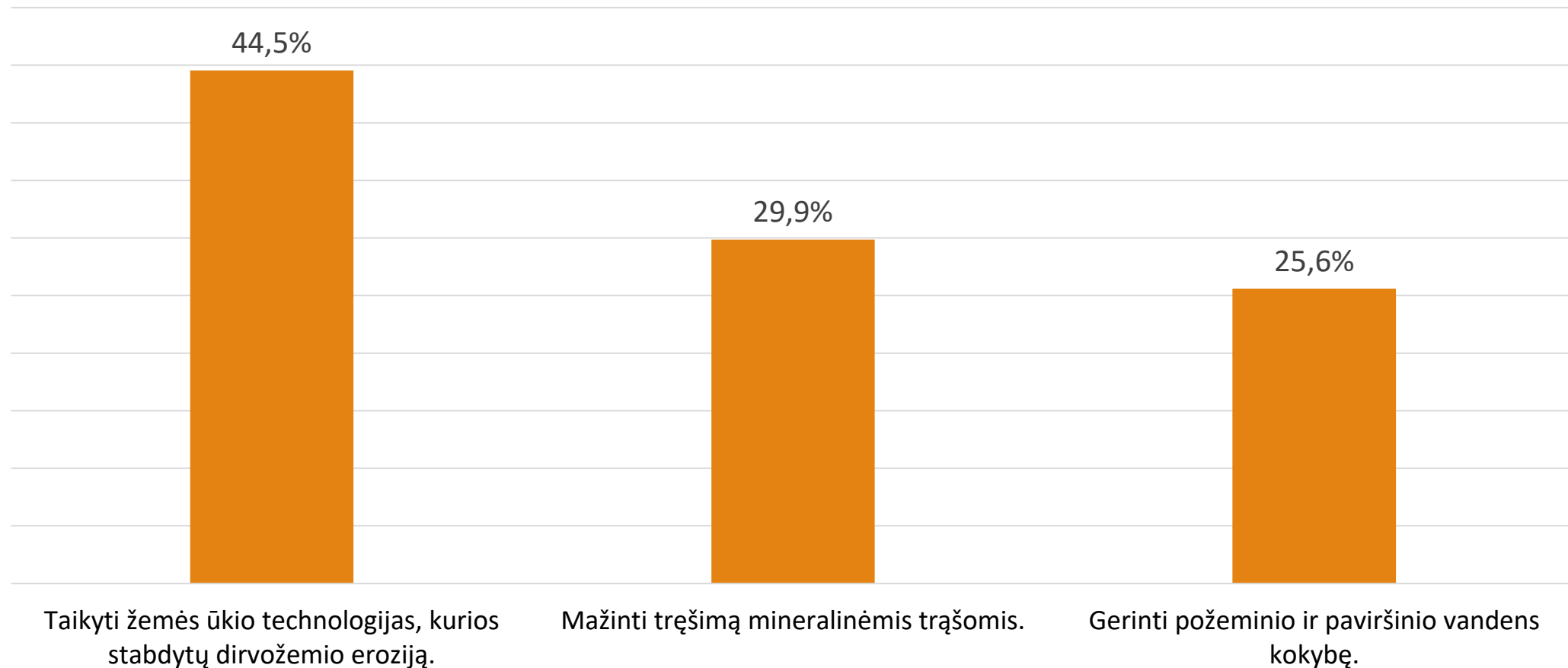
Poreikių reitingavimas pagal 3 konkretų BŽŪP tikslą - *gerinti ūkininkų padėtį vertės grandinėje*

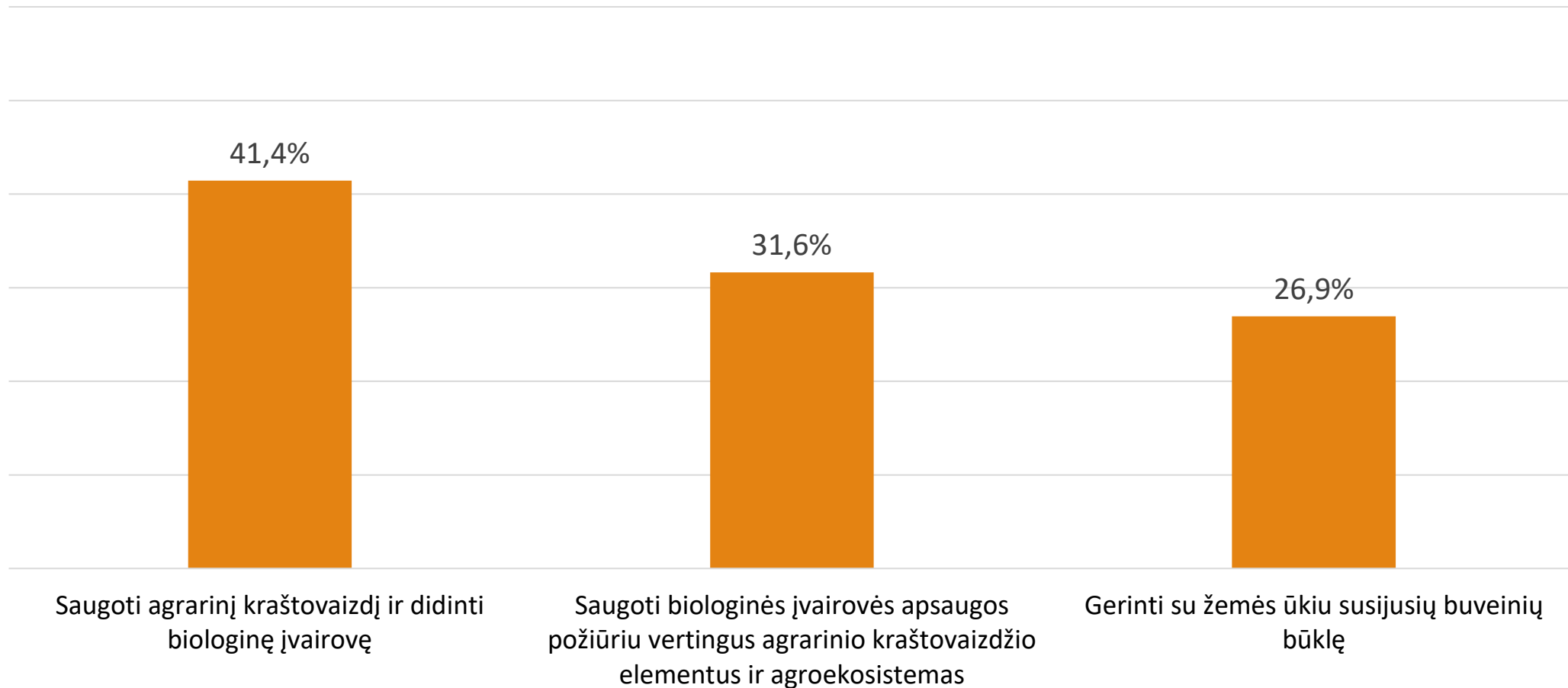
Poreikių reitingavimas pagal 4 konkretų BŽŪP tikslą – *padėti švelninti klimato kaitą bei prisitaikyti prie jos ir plėtoti tvariąją energetiką*

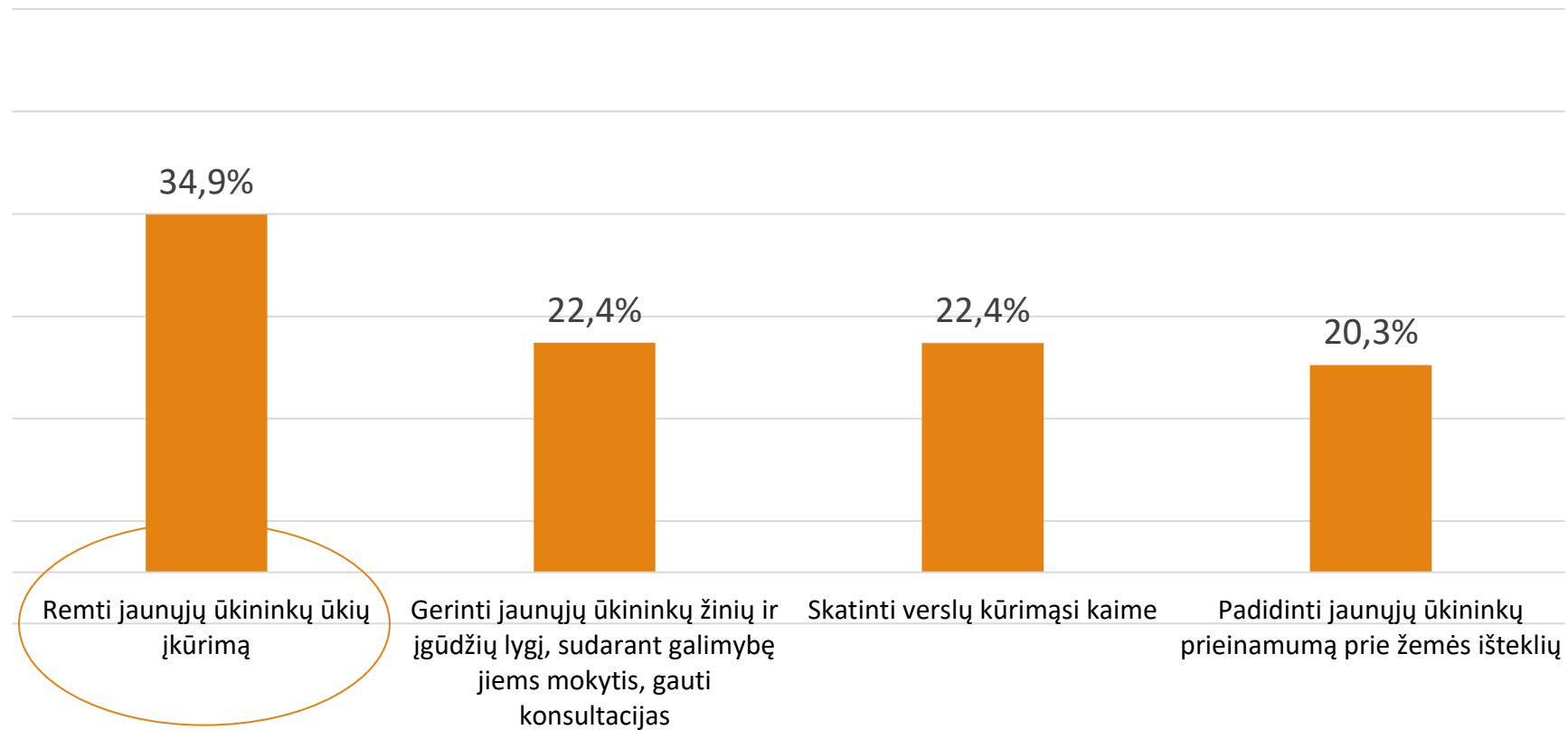
Poreikių reitingavimas pagal 5 konkrečių BŽŪP tikslą - *skatinti darnų vystymąsi ir veiksmingą gamtos išteklių, tokių kaip vanduo, dirvožemis ir oras, valdymą*

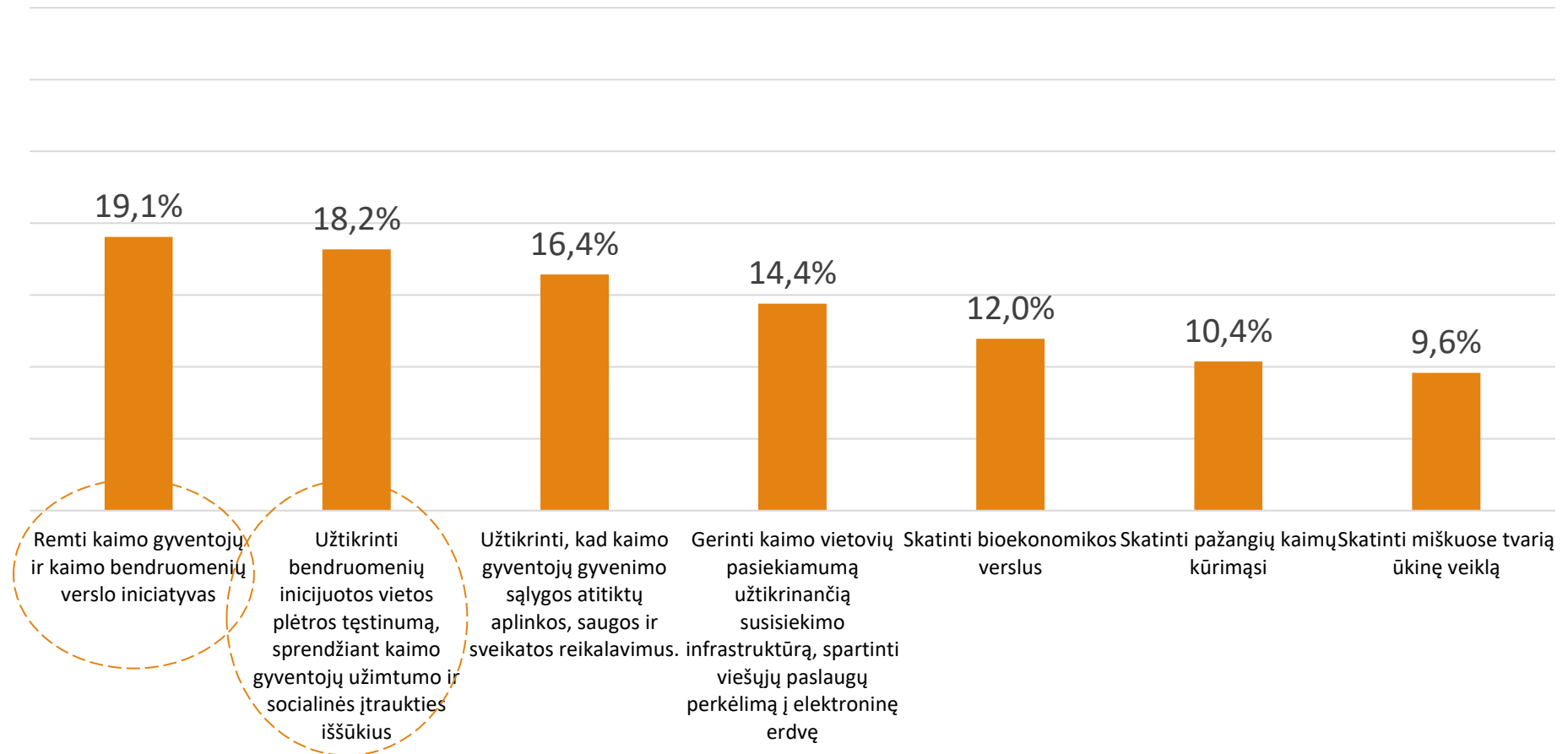
Poreikių reitingavimas pagal 6 konkrečių BŽŪP tikslą -
padėti apsaugoti biologinę įvairovę, gerinti ekosistemines paslaugas ir išsaugoti buveines bei kraštovaizdžius

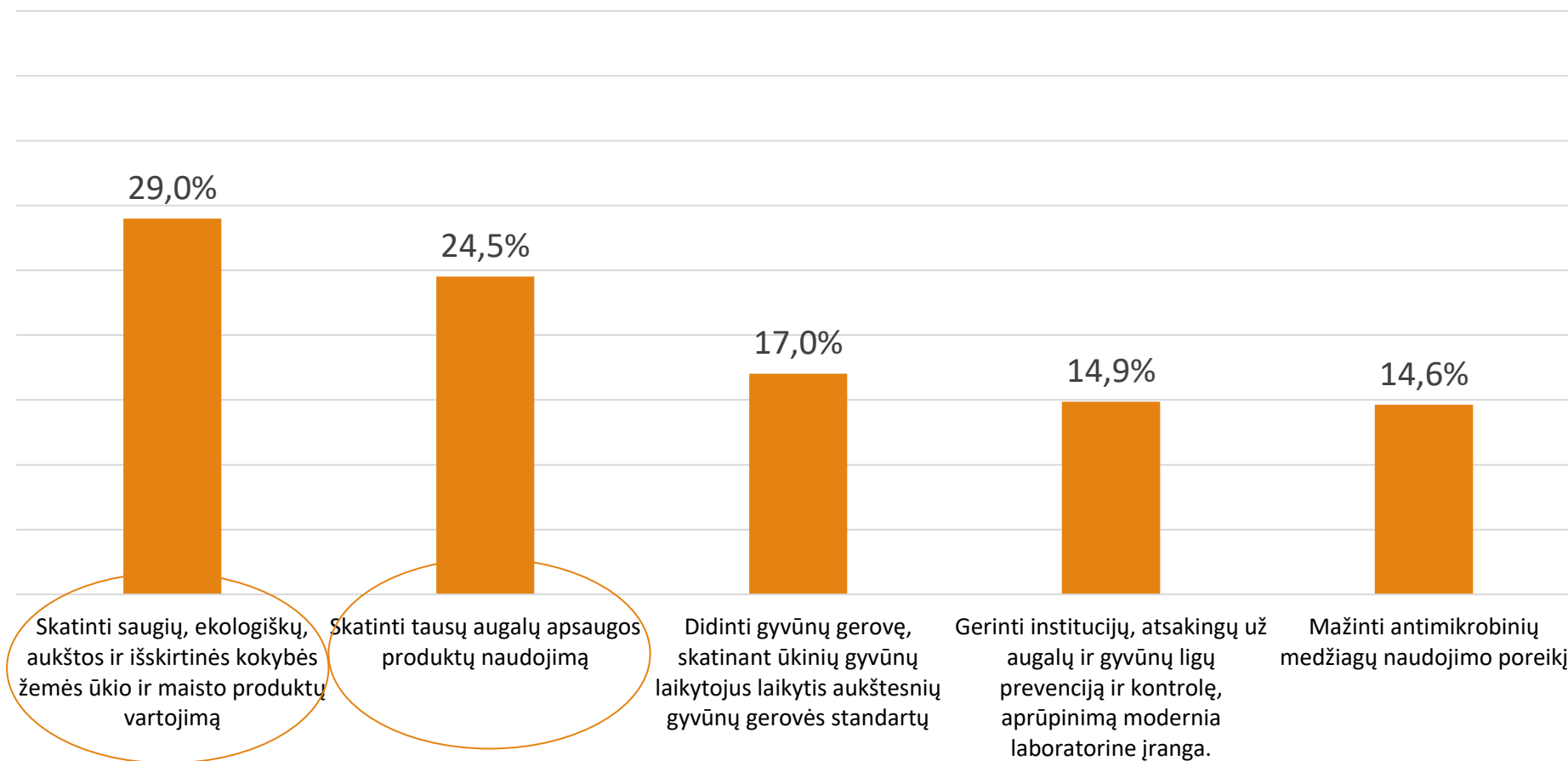
Poreikių reitingavimas pagal 7 konkretų BŽŪP tikslą - *pritraukti ir išlaikyti jaunuosius ūkininkus ir sudaryti palankesnes sąlygas verslo plėtrai kaimo vietovėse*

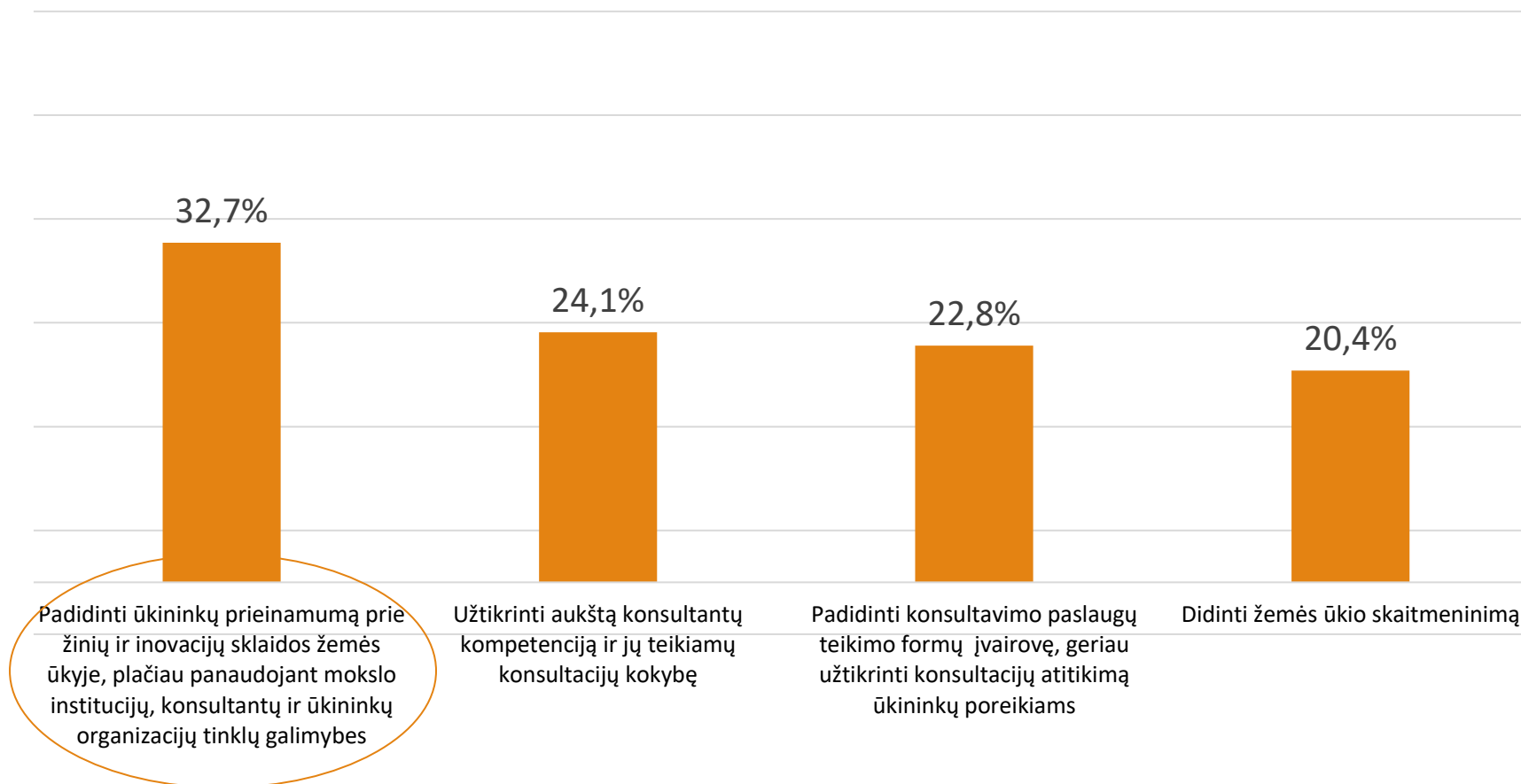
Poreikių reitingavimas pagal 8 konkretų BŽŪP tikslą - *skatinti užimtumą, ekonomikos augimą, lyčių lygybę, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant bioekonomiką ir tvarią miškininkystę*

Poreikių reitingavimas pagal 9 konkrečių BŽŪP tikslą -
gerinti tai, kaip ES žemės ūkio sektorius tenkina visuomenės poreikius, susijusius su maistu, sveikata, įskaitant saugius ir maistingus maisto produktus, pagamintus tvariu būdu, maisto atliekomis ir gyvūnų gerove

Poreikių reitingavimas pagal kompleksinį BŽŪP tikslą - *modernizuoti žemės ūkio sektorių skatinant žinių kaupimą, inovacijas ir skaitmeninimą žemės ūkyje bei kaimo vietovėse ir dalijantis šiomis žiniomis bei inovacijų ir skaitmeninimo sričių patirtimi, taip pat skatinant praktinį šių žinių, inovacijų ir skaitmeninimo taikymą*

Ačiū už Jūsų dėmesį

